

Aktuální informace

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha 14. 8. 2007

45

Výskyt tuberkulózy v ČR v roce 2006

Incidence of tuberculosis in 2006

Souhrn

Podle dat z Registru TBC se v roce 2006 vyskytlo v ČR 973 případů onemocnění tuberkulózou, 607 u mužů a 366 u žen, představovalo to 9,5 případu na 100 tis. obyvatel. U cizinců v ČR bylo hlášeno 130 onemocnění. Nejčastější formou onemocnění byla TBC dýchacího ústrojí resp. TBC plic. Nejvyšší TBC nemocnost byla v nejvyšších věkových kategoriích. V téže roce zemřelo na tuberkulózu 52 lidí. Epidemiologická situace byla nejlepší v celé sledované historii, bylo hlášeno nejméně případů TBC onemocnění. V mezinárodním srovnání patříme k zemím s nízkým výskytem nemoci, a to ve všech krajích ČR.

Summary

According to the TB Registry, in 2006 there were 973 new cases of TB in the CR; of that 607 in men and 366 in women. The total represented 9,5 cases per 100 thousand inhabitants. In foreigners there were 130 reported cases. The most frequent form was TB of the respiratory system and of lung. Morbidity was highest in the oldest age groups. 52 persons died from TB. Epidemiological situation was the best in the whole history of registration, the number of reported cases was the lowest. In international comparison the CR belongs to countries with low TB incidence in all its regions.

V roce 2006 byl opět dalším rokem za sebou zaznamenán v ČR nejnižší počet případů TBC onemocnění. Bylo hlášeno méně případů infekce než v předchozím roce a nejméně od počátku statistického sledování u nás, čili nejméně v zaznamenané historii. V roce 2006 poprvé poklesla TBC notifikace pod 1 000 případů a podruhé v časové řadě za sebou pod 10 případů na 100 tisíc obyvatel. Tím se ČR zařazuje mezi skupinu evropských zemi označovaných jako země s nízkou TBC náloží.

Výskyt TBC onemocnění - na území ČR bylo v roce 2006 hlášeno 973 případů tuberkulózy, tj. o 34 méně než v roce 2005, ve vztahu k počtu obyvatel to bylo 9,5 případu na 100 tis. obyvatel oproti 9,8 případu v roce 2005. V tomto údaji jsou zahrnuta onemocnění bakteriologicky ověřená i neověřená a TBC všech forem a lokalizací. Proti roku 2005 došlo k poklesu hlášených onemocnění o 3,4 %; v přepočtu na 100 tis. obyvatel to znamenalo meziroční pokles o 4,1 % oznámených případů. U mužů bylo zjištěno 607 případů TBC (téměř o 5,5 % méně než v roce 2004) a u žen 366 případů (tedy o 1 případ více než v roce 2005), u mužů se tuberkulóza vyskytuje mnohem častěji (12,1 mužů ze 100 tis.) než u žen (7,0 žen ze 100 tis.), u obou pohlaví byla převažující diagnózou tuberkulóza dýchacího ústrojí. Bakteriologicky ověřeno bylo 619 případů, tj. 63,6 %, z toho 394 případů u mužů (64,9 %) a 225 u žen (61,5 %). Ověřenost byla o 0,4 % nižší než v předchozím roce. Nově zjištěných onemocnění bylo celkem hlášeno 941 (muži 585 případů, ženy 356), recidiv 32 (muži 22 případů, ženy 10 případů).

TBC dýchacího ústrojí - podle údajů z Registru TBC za rok 2006 se 88 % případů tuberkulózy týkalo dýchacího ústrojí (89 % v roce 2005), z toho v 94 % byly zasaženy plíce. Tuberkulózou dýchacího ústrojí onemocnělo 856 osob (557 mužů a 299 žen), z toho tuberkulózou plic 799 osob. Bakteriologicky ověřeno bylo 580 případů TBC dýchacího ústrojí, (377 u mužů a 203 u žen) tj. 68 %. Ověřenost u TBC dýchacího ústrojí je tradičně vyšší než u jiné TBC a tím i TBC celkem. Na 100 tis. obyvatel bylo hlášeno 8,3 případů onemocnění TBC dýchacího ústrojí (11,1 u mužů a 5,7 u žen), z toho 7,8 případů TBC plic (10,4 u mužů a 5,4 u žen). Nově zjištěných TBC onemocnění dýchacího ústrojí (ověřených i neověřených) bylo 827 a recidiv 29, u TBC plic byl poměr 771 : 28. K dalším nejčastějším místům nálezu patřila pohrudnice (40 případů) a nitrohruční uzliny (12 případů); miliární TBC byla zjištěna u 24 pacientů a jiná forma TBC se vyskytla v 19 případech. Proti roku 2005 se mírně snížila prevalence téměř všech forem TBC. Nejčastějším způsobem zjištění nových TBC onemocnění dýchacího ústrojí bylo vyšetření pro obtíže (75 %), dále vyšetření při kontaktu s osobami z rizikových skupin (7 %), pitva (5 4 %), vyšetření při kontaktu s TBC (5 %) a jiný způsob (8 %).

Onemocnění jinou TBC - hlášeno bylo 117 případů (50 u mužů a 67 u žen), z toho nově zjištěných onemocnění jinou TBC bylo 114 (u mužů 48, u žen 66) a 3 recidivy (2 muži a 1 žena). Bakteriologicky ověřeno bylo 39 případů (17 mužů, 22 žen), tj. 34 %. Toto onemocnění se vyskytuje častěji u žen než u mužů. Prevalence onemocnění jinou TBC zůstala stejná jako v předchozím roce a to 1,1 případů na 100 tis. obyvatel. Nejčastější diagnózou při jiné TBC stejně jako v loňském roce byla tuberkulózní periferní lymfadenopatie (52 onemocnění), dále tuberkulóza kostí a kloubů (30 případů), tuberkulóza močové a pohlavní soustavy (17 onemocnění), tuberkulóza kůže (5 případů), TBC střev (5 případů) a TBC jiných orgánů (8 případů).

Onemocnění mykobakterií jinou než TBC se vyskytlo ve 127 případech (113 případů v roce 2005), to představovalo 1,2 onemocnění na 100 tis. obyvatel. Nově zjištěných mykobakterií bylo 119, recidiv 8. Bylo zaznamenáno 117 případů mykobakterií dýchacího ústrojí a 10 mykobakterií mimoplicních. Toto onemocnění mělo v letech 2002–2003 nepatrně rostoucí trend, v roce 2004 došlo k poklesu počtu případů, ale v roce 2005 a 2006 byl opět zaznamenán nevýrazný nárůst incidence.

Struktura výskytu TBC onemocnění - z hlediska věku postižených je nejvyšší TBC nemocnost mužů i žen v kategorii osob nad 75 let (34,3 nemocných na 100 tis. osob dané věkové skupiny), dále v kategorii 70–74 let (19,4 na 100 tis.). Největší zlom mezi nízkou prevalencí (pod 10 na 100 tis.) a vyšší prevalencí začíná u mužů ve věku nad 35 let, u žen je to až v kategorii nad 70 let.

Z hlediska územního uspořádání byl nejvyšší výskyt TBC hlášen v kraji Hl. m. Praha (13,9 případů na 100 tis. obyvatel), Jihomoravském kraji (11,9 případů) a v Karlovarském kraji (10,8 případů na 100 tis. obyvatel), nad republikový průměr v počtu hlášených případů se dostal ještě kraj Zlínský (10,5) a Ústecký (9,7). Nižší nemocnost než činil republikový průměr byla zaznamenána v devíti krajích (v šesti v roce 2005). Pořadí krajů podle míry incidence TBC se každým rokem trochu mění, stabilně vyšší výskyt TBC bývá již několik let za sebou v Hl. m. Praze a v Jihomoravském kraji. Světová zdravotnická organizace a EU považují za kritérium nízké prevalence 20 onemocnění na 100 tis. obyvatel, tuto hranici nepřesáhl pátým rokem za sebou žádný kraj v ČR.

V roce 2006 bylo registrováno 130 cizinců s TBC onemocněním, což představovalo 13,4 % ze všech TBC onemocnění (v roce 2005 to bylo rovněž 130 osob a 12,9 %). Za cizince je v tomto případě považována osoba narozená mimo území ČR. V letech 2000–2006 se podíl cizinců na TBC nemocnosti pohyboval v rozsahu mezi 10–14 %. Nejvíce nemocných pocházelo v roce 2006 z Ukrajiny (40), Vietnamu (28), ze Slovenska (19)

a Mongolska (10). Mezi bezdomovci bylo zjištěno 29 případů tuberkulózy plic (v roce 2005 to bylo 24 případů rovněž pouze TBC plic).

Podle výsledků kontrolních hlášení do Registru tuberkulózy léčba nemocných antituberkulotiky nejčastěji trvala 27–39 dnů (255 případů), hospitalizace probíhala nejčastěji po dobu 61–90 dnů (231 případů) a nejběžněji podávanými antituberkulotiky byly rifampicin a isoniazid.

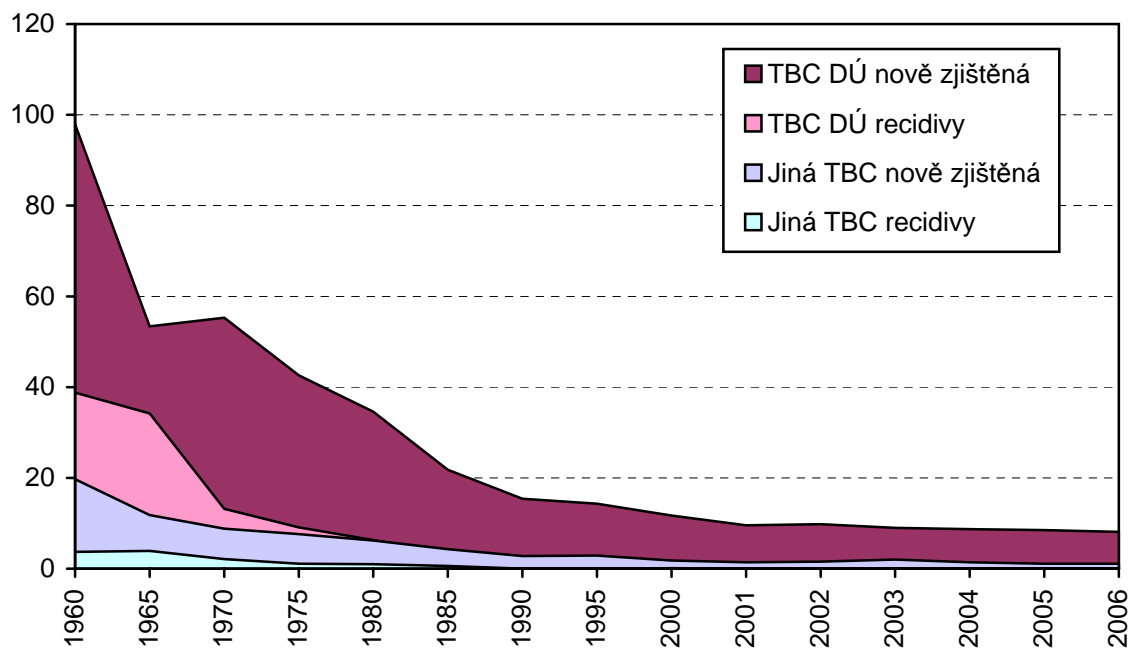
Do Registru TBC bylo v roce 2006 hlášeno 52 úmrtí (56 v roce 2005) a příčinou byla vždy TBC dýchacího ústrojí; 47 osob z toho nebylo dříve léčeno antituberkulotiky. Nejvyšší úmrtnost byla ve věkové kategorii nad 75 let (20 osob, tj. 38 % zemřelých na TBC).

Epidemiologická situace TBC - v roce 2006 bylo dosaženo dalším rokem za sebou nejlepšího epidemiologického stavu od počátku statistického sledování této nemoci u nás a opět byl potvrzen snižující se trend rozšíření této choroby, ten trvá nepřetržitě již devátým rokem.

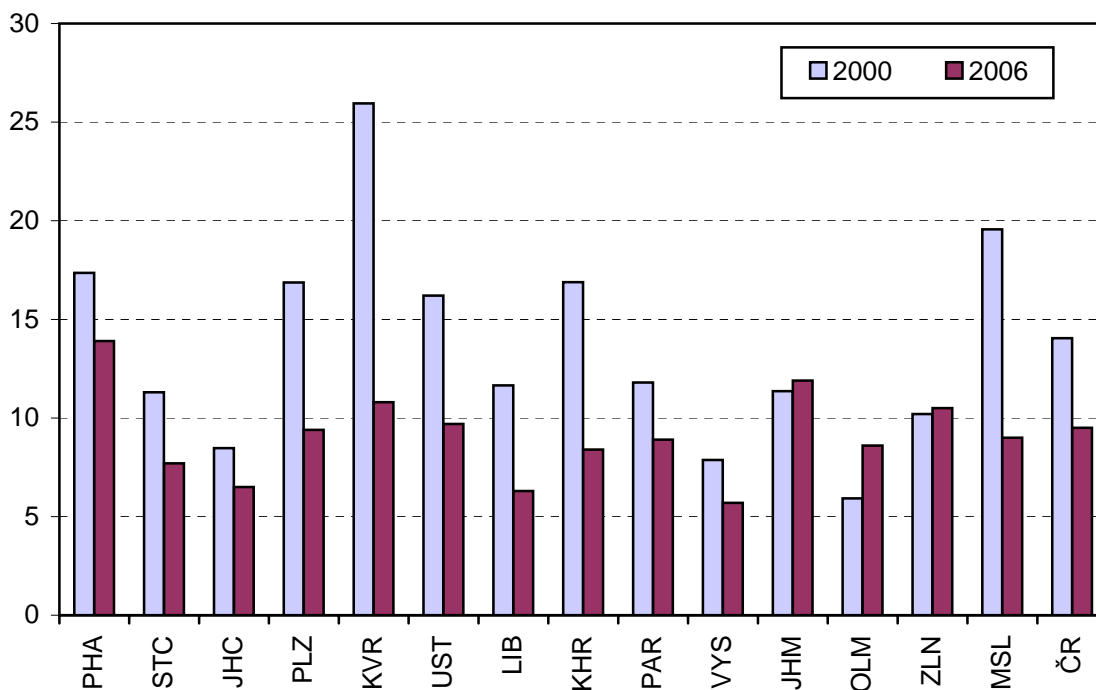
Zdrojem statistických dat o tuberkulóze a jiných mykobakteriózách je Registr tuberkulózy (RTBC), který je článkem Informačního systému Hygienické služby a je provozován jako webová aplikace s centrální databází. Krajské hygienické stanice vkládají data do registru prostřednictvím internetového připojení. Nedílnou součástí je databáze bacilární TBC.

Vypracovala: Ing. Alena Ondračková

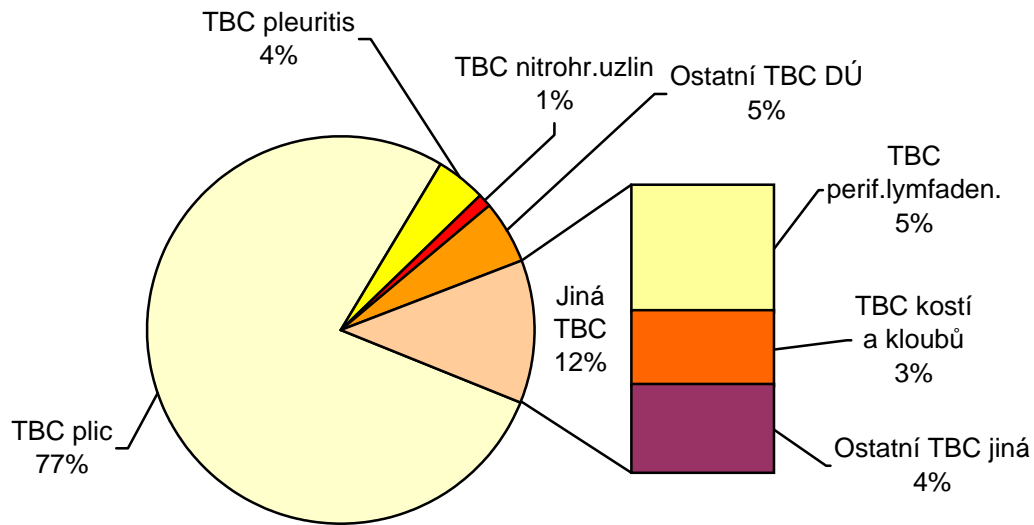
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel

Porovnání prevalence TBC v krajích v letech 2000–2006

Struktura hlášené TBC podle diagnóz

Struktura TBC podle věku

na 100 000 mužů/žen

